

**Бенедюк О. Б., магістрант,
Нагаєва С.П.,
керівник к. геогр. н., доцент
Одеський державний екологічний університет, м. Одеса**

ВИЗНАЧЕННЯ МІСТКОСТІ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Закарпатській області природні ресурси займають середнє місце між посередніми та найбільш сприятливими для розвитку рекреаційної діяльності.

Туристично-рекреаційні ресурси – це компоненти географічного довкілля, об'єкти антропогенної діяльності, які завдяки таким властивостям, як унікальність, історична або художня цінність, естетична привабливість і лікувально-оздоровча значущість, можуть бути використані для організації різноманітних видів рекреаційних занять.

Місткість рекреаційних центрів (курортів, туристичних, оздоровчих, відпочинкових комплексів) - це одночасна кількість рекреантів, які можуть перебувати в даному центрі, не порушуючи в ньому і на прилеглих територіях екологічної рівноваги.

Місткість рекреаційного центру залежить від величини центру, природних умов, цінності рекреаційних ресурсів і визначається за формулою:

$$M_i = K_{пу_i} * K_{p_i} * H_i * K_k, \quad (1)$$

де M_i - рекреаційна місткість i -го центру, тис. осіб;

$K_{пу_i}$ - коефіцієнт природних умов i -го рекреаційного центру;

K_{p_i} - коефіцієнт цінності рекреаційних ресурсів i -го центру;

H_i - кількість жителів населеного пункту, де розміщений i -тий рекреаційний центр, тис. осіб;

K_k - коефіцієнт комфортності.

Коефіцієнт природних умов ($K_{пу_i}$) визначається фізико-географічними особливостями розміщення рекреаційно-туристичного центру і становить для низовини - 1,0; для височини і горбогір'я - 1,25; для гірських територій - 1,5.

Коефіцієнт комфортності (K_k) враховує оптимальне співвідношення між кількістю постійних жителів населеного пункту і максимальною одночасно чисельністю рекреантів, які можуть перебувати в даному рекреаційному центрі, не порушуючи загальних умов комфортності.

З цієї точки зору оптимальною вважається частка 15-18% рекреантів від кількості жителів населеного пункту. Отже, K_k може коливатись від 0,15 до 0,18.

Значення коефіцієнта цінності рекреаційних ресурсів (K_{p_i}) показані в таблиці 1.

Таблиця 1.

Коефіцієнти цінності рекреаційних ресурсів України

Регіони	K_{p_i}
Південний берег Криму	3,0
Південно-східне узбережжя Криму	2,5
Західне узбережжя Криму	2,2
Північно-західне узбережжя Чорного моря	2,0
Узбережжя Азовського моря	1,5
Карпатський регіон	2,3
Інші території	1,5

До складу Закарпатської області входить 13 адміністративних районів. Дослідження показали, найбільшим природно-рекреаційним потенціалом, розглядаючи в комплексі, володіють Ужгородський, Мукачівський, Великоберезнянський, Перечинський, Свалявський, Виноградівський, Тячівський, Рахівський райони.

В таблиці 2 наведені результати розрахунків місткості рекреаційних центрів Закарпатської області за формулою 1.

Таблиця 2.

Місткість рекреаційних центрів Закарпатської області

Район	S району, км ²	Кількість нас-ня, тис.чол.	S рекр. тер-ії, км ²	Кількість туристів, чол.	Кількість санаторіїв, турбаз		Місткість рекреац. центру, М,тис. чол.
					держав.	приват.	
Берегівський	802	85,1	450	670	6	70	39,146
Велико – Березнянський	810	28,8	400	400	10	15	12,42
Виноградівський	700	118,5	365	350	4	10	54,51
Воловецький	544	27,5	270	550	4	28	12,65
Іршавський	900	103,6	405	530	6	25	46,656
Міжгірський	1200	52,5	700	1000	15	55	24,15
Мукачівський	1100	100	640	670	16	20	46
Перечинський	806	56,9	540	965	10	26	26,174
Рахівський	795	43,7	465	690	10	22	20,102
Свалявський	700	56,9	395	810	10	45	26,174
Тячівський	1800	172,2	950	750	11	34	79,212
Ужгородський	867	73,9	466	1300	12	62	33,994
Хустський	1000	94,6	585	620	9	30	43,516

Аналіз розрахунків показав, що найбільша місткість спостерігається, що у Тячинському районі, а найменша у Велико-Березнянському районі. Рекреаційна місткість території може бути підвищена шляхом поліпшення благоустрою та сервісної інфраструктури, проведення різних заходів (передусім, влаштування дорожньо-стежкової мережі).

Одним з найважливіших показників при плануванні рекреаційно-туристського господарства є рекреаційна місткість території. Вона впливає на якісний стан рекреаційних ресурсів, навколишнє середовище, психологічний комфорт рекреантів. При надмірному тривалому рекреаційному навантаженні природне середовище, незважаючи на те, що рекреаційна діяльність є одним з найбільш екологічно безпечних видів господарства, зазнає серйозних змін. Види негативного впливу досить різноманітні: витоптування надґрунтового покриву, підстилки і підросту; пошкодження дерев; деградація рослинного покриву внаслідок збору грибів, ягід, квітів; ущільнення ґрунту; відлякування тварин, виснаження рибних та мисливських угідь; антропогенна денудація (осипання схилів та ін.); виникнення лісових пожеж; забруднення повітря викидами автотранспорту; засмічування території; забруднення поверхневих водойм.